

Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott**§8****Synhjälpmedel för korrigering av synnedsättning med stabila kontaktlinser vid keratokonus**

RS240405

Beslut

Regionstyrelsen hälso- och sjukvårdsutskott beslutar att

- anteckna att information har lämnats till utskottet.

Ärendet

I Halland hänvisas patienter med Keratokonus till privata optiker utan någon form av bidrag. I bifogad PM redovisas tre alternativ för hur patientgruppens vårdbehov kan tillgodoses.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen hälso- och sjukvårdsutskott beslutar att

- anteckna att information har lämnats till utskottet.

Beslutsunderlag

- Synhjälpmedel för korrigering av synnedsättning med stabila kontaktlinser vid keratokonus
- 240430 PM Synhjälpmedel vid keratokonus

Expedieras till

Expedieras inte.

Paragrafen är justerad

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Regionkontoret
Hälsa- och sjukvård
Anders Thorstensson
Utvecklingsstrateg

Beslutsförslag

Datum	Diarienummer
2024-12-12	RS240405

Regionstyrelsen

Beslutsförslag Information om synhjälpmedel för korrigering av synnedsättning med stabila kontaktlinser vid keratokonus

Förslag till beslut

Regionstyrelsen hälso- och sjukvårdsutskott beslutar att

- anteckna att information har lämnats till utskottet.

Sammanfattning

I Halland hänvisas patienter med Keratokonus till privata optiker utan någon form av bidrag. I bifogad PM redovisas tre alternativ för hur patientgruppens vårdbehov kan tillgodoses.

Bakgrund

Keratokonus innebär att hornhinnan är oregelbundet toppig och tunn, vilket orsakar brytningsfel. En ojämnhornhinna försämrar synskärpan. Keratokonus drabbar cirka 1 på 2 000 individer. År 2023 fanns det i Halland 162 personer med huvuddiagnos H18.6 Keratokonus.

Kontaktlinser är ett hjälpmedel till patienter med sjukdomen keratokonus. I Sverige har flera regioner utformat ett bidrag till patienter som behöver synhjälpmedel på grund av keratokonus. I andra regioner hjälper syncentralen till med att förse patienterna med nödvändiga synhjälpmedel. I Halland hänvisas patientgruppen till privata optiker utan någon form av bidrag.

Övervägande

I bifogad PM redovisas tre alternativ för hur patientgruppens vårdbehov kan tillgodoses samt en redovisning av alternativens ekonomiska konsekvenser.

Regionkontoret

Krister Björkegren
Regiondirektör

Ola Johansson
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Bilaga:

PM Synhjälpmedel för korrigering av synnedläggelse med stabila kontaktlinser vid keratokonus.

Styrelsens/nämndens beslut delges

Expedieras inte.

Regionkontoret

Anders Thorstensson, utvecklingsstrateg

Uppdrag och analys inom hälso- och sjukvård

Datum

2025-01-09

Diarienummer

RS240405

Synhjälpmedel för korrigering av synnedsättning med stabila kontaktlinser vid keratokonus

1 Bakgrund

Keratokonus innebär att hornhinnan är oregelbundet toppig och tunn, vilket orsakar brytningsfel. En ojämn hornhinna försämrar synskärpan. Keratokonus debuterar ofta i puberteten men ibland senare, ända upp till 30 års ålder. Keratokonus förekommer i båda ögonen i 90 procent av fallen, men det ena ögat kan vara mycket mer påverkat än det andra. Keratokonus utvecklas som regel långsamt med försämring av brytningen upp till 35 eller 40 års ålder. Därefter är ytterligare progress ovanlig men förändringarna kvarstår. Sjukdomen kan även stabiliseras långt tidigare. Keratokonus drabbar cirka 1 på 2 000 individer. År 2023 fanns det i Halland 162 personer med huvuddiagnos H18.6 Keratokonus.

Glasögon och mjuka kontaktlinser kan inte korrigera detta brytningsfel, utan det krävs utprovning av en typ av lins som är stabil, och agerar som en ny jämnt brytande yta på ögat. Att prova ut denna typ av lins är kostsamt, initialt uppemot 10 000 kronor, och därefter ca 4 000 kronor per lins, vilka normalt behöver bytas en gång per år. I vissa fall kan även en ny utprovning komma att behövas.

2 "Nationella riktlinjer"

Inom svensk ögonsjukvård har Nationella arbetsgruppen i Sverige för kornea (NAG kornea), inom ramen för Nationellt system för kunskapsstyrning Hälso- och sjukvård, utarbetat en riktlinje för behandling av keratokonus¹. Där betonas att patienten i regel behöver korrigera synfelet med specialanpassade kontaktlinser och att stabila kontaktlinser inte bromsar en eventuell progress. Vidare framhålls att god kontakt med en erfaren optiker är av stor betydelse om man vill lyckas med tillpassningen av stabila kontaktlinser. Patienten bör även informeras om att tillpassningen kan ta längre tid, i vissa fall månader, och att ett flertal besök hos optikern kan komma att behövas.

3 Synhjälpmedel vid keratokonus

3.1 Halland

Kontaktlinser är ett hjälpmedel till patienter med sjukdomen keratokonus. I Sverige har flera regioner utformat ett bidrag till patienter som behöver synhjälpmedel på grund av keratokonus. I andra regioner hjälper syncentralen till med att förse patienterna med nödvändiga synhjälpmedel. I Halland hänvisas patientgruppen till privata optiker utan någon form av bidrag.

I en utredning 2018, som genomfördes av ögonkliniken och syncentralen, klargjordes vilken vårdnivå som ska omhänderta patienter med keratokonus. Utredningen konstaterade att patienter med

¹ [Riktlinje för korneala ektasier: keratokonus, pellucid marginell degeneration och ektasi efter refraktiv korneakirurg](#) (SKR 2024-01-21).

keratokonus inte var i behov av synrehabilitering på syncentralen, utan i stället kunde omhändertas av optiker på ögonkliniken, men att det i dag inte finns någon budget för kontaktlinser till patienter med keratokonus. Fram till 2018 hanterades utprovning och tilldelning av stabila kontaktlinser för patienter med keratokonus kostnadsfritt av syncentralen.

Ögonsjukvården i Halland har uppmärksammat risker med att fortsätta utan subvention för denna patientgrupp. Patienter som inte har råd med lins kan hamna i arbetslöshet, får inte köra bil och en del besvärar av svår huvudvärk på grund av brytningsfelet. Ett subventionerat synhjälpmedel, i form av kontaktlins till denna relativt begränsade patientgrupp, skulle innebära en stor skillnad i livskvalitet för individen och i slutändan även leda till en vinst för samhället.

3.2 Andra regioner

I Sverige hanteras stabila kontaktlinser i flera fall inom ögonsjukvård/syncentral som behandlingshjälpmedel kopplat till en synskärpegräns, medan andra utformat ett inte fullt kostnadstäckande bidrag för utprovning hos privatpraktiserande optiker.

I Region Jönköping bedöms behovet av stabila linser av en optiker på ögonkliniken som också provar ut linserna. Tidsåtgången vid initial utprovning av stabila linser är normalfallet 30 minuter, men kan i undantagsfall kräva upp till 60 minuter. Vid de årligen återkommande besöken sätts patienten upp på 30 minuter och i normalfallet åtgår inte denna tid för besöket. Utprovningen görs vid en enhet på ögonkliniken i Jönköping. För närvarande har ca 400 patienter med keratokonus tillpassade linser, vilka regionen tillhandahåller som behandlingshjälpmedel.

Villkoren för behandling av patienter med keratokonus skiljer sig åt i Västra och Södra sjukvårdsregionerna.

Figur 1 Ekonomiska villkor för patienter keratokonus

Region	Ekonomiska villkor för patienten
Kronoberg	Regionen hänvisar dessa patienter till optiker och erbjuder ett bidrag på max 4 000 kr per år.
Blekinge	Regionen erbjuder kostnadsfri utprovning av synhjälpmedel vid keratokonus om synskärpan är sämre än 0,5.
Skåne	Patienterna hänvisas till privata vårdgivare/optiker för utprovning. Inget bidrag utgår.
Västra Götalandsregionen	Regionen hänvisar dessa patienter till optiker och erbjuder ett bidrag på 1 500 kr per öga och år.

För den enskilde patienten, som är i behov synhjälpmedel för korrigering av synnedläggelse med stabila kontaktlinser vid keratokonus, är de ekonomiska villkoren helt olika.

4 Volymer och kapacitet i Halland

Ögonklinikens bedömning är att tidsåtgången för tillpassning av stabila linser i normalfallet är ca 3 timmar fördelat på fem besök. Vid 200 patienter innebär detta en tidsåtgång motsvarande 600 timmar per år. För de därpå följande årliga kontrollerna åtgår 40 minuter per patient, vilket vid 200 patienter leder till en tidsåtgång på 134 timmar per år. Sammantaget med 200 utprovningar per år och 200 årliga kontroller leder detta till en total tidsåtgång på 734 timmar per år.

Regionens optiker hade under 2023 totalt 4 125 vårdkontakter. Antalet vårdkontakter per arbetad timma uppgick till 0,5. Detta kan jämföras med ögonkliniken i Jönköping, där utprovning av stabila linser utförs, och där antalet vårdkontakter per arbetad timma uppgick till 1,0.

Figur 2 Vårdkontakter och arbetad tid - optiker 2023

	Vårdkontakter	Arbetade timmar	Antal arbetade timmar per vårdkontakt	Antal vårdkontakter per arbetad timma
Hallands sjukhus, ögonkliniken	3 081	4 206	1,4	0,7
ADH, syncentralen	1 044	3 446	3,3	0,3
Summa Region Halland	4 125	7 652	1,9	0,5
Ögonkliniken Jönköping	5 432	5 305	1,0	1,0
Summa Region Jönköping	10 889	10 143	0,9	1,1

Relaterat till Region Jönköping torde det finnas tillgänglig optikerkapacitet i regionen, och denna skulle endast marginellt komma att påverkas om ögonkliniken skulle komma att ansvara för tillpassning av stabila kontaktlinser.

5 Fortsatt hantering i Halland

5.1 Tre alternativ

För den fortsatta hanteringen av ett eventuellt stöd till synhjälpmedel för korrigering av synnedsättning med stabila kontaktlinser vid keratokonus kan följande tre alternativ vara vägledande.

- **Alternativ 1**
Patienten hänvisas till privat optiker som utför tillpassning av stabila kontaktlinser. Inget ekonomiskt bidrag till patienten.
- **Alternativ 2**
Patienten hänvisas med remiss från ögonkliniken till privat optiker som utför tillpassning av stabila kontaktlinser. Patienten erhåller ett ekonomiskt bidrag för tillpassning och linser. Om Alternativet ska erbjuda patienten full kostnadstäckning behöver bidraget år 1 uppgå till 10 000 kronor för att därefter ligga på 4 000 kronor per år.
- **Alternativ 3**
Ögonkliniken vid Hallands sjukhus Halmstad ansvarar för tillpassning av stabila kontaktlinser baserat på NAG:s riktlinje för behandling av keratokonus. Tillgänglig optikerkapacitet bedöms finnas i regionen. HSU tillskjuter 200 000 kr per år för behandlingslinser.

5.2 Ekonomiska konsekvenser

De tre alternativen bedöms baserat på 200 patienter leda till följande tillkommande kostnader.

Alternativ 1 – inga kostnader.

Alternativ 2 – 800 000 kr per år exkl. initiala kostnader samt administrativa kostnader för bidragshantering.

Alternativ 3 – 200 000 kr per år.